

Sách giới thiệu về Kế hoạch giáo dục của bang Sachsen

Người ta không dạy được một con người, mà chỉ có thể giúp người đó tự phát hiện ra chính mình.

Galileo Galilei

Điều không thể thường là cái mà chưa ai thử.

Johann Wolfgang Goethe

Một khi còn có cái để ngạc nhiên thì việc lười động não sẽ không có cơ hội để chiến thắng.

Andre Heller

Chỉ có ai nghĩ được âm thanh thì mới nghe được màu sắc.

Michael Weisser

Ai nghe được bướm cười, người đó sẽ biết được mùi vị của mây.

Novalis

Người ta không truyền đạt được bằng sức mạnh mà chỉ có thể đánh thức được nó.

Georg Büchner

Sự tưởng tượng có ý nghĩa hơn nhiều so với kiến thức.

Albert Einstein

Quý vị phụ huynh thân mến,

Nhà trẻ và những cơ sở chăm sóc trẻ ban ngày là nơi mà trẻ cần phải cảm thấy thoải mái, cần có được niềm vui, sự an toàn và ấm cúng và trong một khuôn khổ mà trẻ có được đầy đủ không gian tự do để chơi đùa. Và đó cũng là nơi để học tập và giáo dục. Những cơ sở đó đi kèm với sự giáo dục và dạy dỗ trong gia đình, hỗ trợ và bổ sung cho sự giáo dục và dạy dỗ trong gia đình chứ không thay thế nó. Nhà trẻ và những cơ sở chăm sóc trẻ ban ngày tạo cho trẻ những kinh nghiệm vượt ra khỏi phạm vi gia đình, khích lệ trẻ để trẻ mạnh dạn tiến bước vào sự đa dạng của thế giới chúng ta.

Chắc chắn là Quý vị đã lựa chọn một cách có ý thức một nhà trẻ hoặc một cơ sở chăm sóc trẻ ban ngày ở gần nơi cư trú của Quý vị và tìm hiểu kỹ về lối hoạt động của cơ sở đó. Nhiều cơ sở chăm sóc trẻ ban ngày có những nội dung hoặc trọng tâm sư phạm hoàn toàn riêng của mình. Tại Bang Sachsen sự đa dạng này thật là đáng kể. Song mọi bản chào về chăm sóc trẻ đều gắn liền với một hợp đồng giáo dục mà hợp đồng đó nằm trong kế hoạch giáo dục chung của Bang Sachsen. Kế hoạch giáo dục đó không bó hẹp công việc của đơn vị

thực hiện hợp đồng giáo dục mà tạo cho đơn vị đó một nền tảng, một sự chỉ đường và nêu ra được những đề tài giáo dục quan trọng. Kế hoạch đó mở đường từ phương diện những đòi hỏi của nhà trường và vượt ra ngoài phạm vi đó là đòi hỏi của sự học tập trong suốt cả cuộc đời của trẻ.

Sự giáo dục chỉ dẫn đến thành công một khi gia đình và nhà trẻ hoặc cơ sở chăm sóc trẻ ban ngày cùng chung vai gánh vác. Vì vậy mục tiêu của cuốn sách này là để quý vị tìm hiểu về kế hoạch giáo dục nói trên. Từ năm 2005, kế hoạch giáo dục này là cơ sở pháp lý cho công tác giáo dục và dạy dỗ. Trong bản kế hoạch đó, Quý vị sẽ không thấy một catalô gồm những mục tiêu và những tiêu chí cần phải thực hiện một cách chi tiết mà bên cạnh việc sưu tập một loạt những chủ đề, các vị cũng sẽ thấy những gợi ý về công tác sư phạm của thầy cô nuôi dạy trẻ và những người làm việc trong các cơ sở chăm sóc trẻ ban ngày. Xuất phát điểm là một quan niệm cơ bản về đứa trẻ, quan niệm đó là phát hiện ra những điểm mạnh của đứa trẻ, đánh giá giá trị của đứa trẻ với tư cách là một nhân vật bé nhỏ. Đứa trẻ với sự hỗ trợ của người lớn và trong quan hệ thường xuyên với những trẻ khác cần được huấn luyện khả năng tự tạo cho mình một hình ảnh về thế giới và thử mọi khả năng của mình trên cơ sở tự thấy được giá trị tích cực của mình. Vấn đề không phải chỉ ở

chỗ là người lớn „dạy“ cho đứa trẻ cách nhìn của mình về cuộc sống và kinh nghiệm của mình mà đứa trẻ cần phải tự có được những phát minh trong khi cùng chơi với những đứa trẻ khác và các thầy cô. Trong cuốn sách này, chúng tôi cố gắng để thể hiện điều đó một cách điển hình.

Kế hoạch giáo dục này đã đưa ra được những điểm nhấn mới, đã tạo ra sự tranh luận về những chủ đề giáo dục và quan điểm sư phạm. Nhiều vị phụ huynh đã phát biểu tích cực về kế hoạch giáo dục này. Sắp tới đây sẽ có một kiểm định khoa học về công tác giáo dục theo kế hoạch giáo dục này. Đương nhiên chúng tôi cũng xin mời Quý vị tham gia vào việc tranh luận về đề tài này. Trước hết quan hệ tốt đẹp giữa quý vị với cơ sở nhà trẻ hoặc với thầy cô nuôi dạy trẻ là điều quan trọng. Quý vị hãy thực hiện quyền lợi của mình đã được pháp luật quy định là tham gia vào việc thực hiện nhiệm vụ của nhà trẻ hoặc cơ sở chăm sóc trẻ ban ngày. Quý vị có thể đọc toàn văn của kế hoạch giáo dục nêu trên tại trang Internet www.kita-bildungsserver.de

Prof. Dr. Roland Wöller Bộ trưởng
Bộ Văn hóa và thể thao Bang
Sachsen

Các chữ cái và tên gọi

Học trong khi chơi, Celina 5 tuổi

Từ một vài ngày nay, Celina bất cứ khi nào có cơ hội đều viết tên của em lên giấy. Cô bé rất tự hào về khả năng của mình và đặc biệt quan tâm đến các chữ cái.

Đó là một buổi sáng Thứ ba. Khoảng 8 giờ, Celina đi đến nhà trẻ. Như thường lệ trong những ngày gần đây, cô bé ngồi xuống ghế và viết tên của mình. Nhưng hôm nay cô bé còn làm nhiều hơn thế. Cô bé lấy một chiếc bút và tờ giấy mà cô đã viết, đi ra khỏi căn phòng và thông báo „Cháu sẽ quay về ngay“. Tôi để cô bé đi và hồi hộp chờ cô bé quay lại. Từ gian phòng bên cạnh tôi nghe thấy Celina nhờ các phụ huynh vừa mới tới ghi tên của họ vào tờ giấy cho cô bé. „Giống như cháu viết đây này!“, cô bé chỉ đạo.

Sau đó cô bé đi khỏi. Sau khoảng mười phút cô bé quay trở lại và cho tôi xem tờ giấy của mình. Celina đã thu thập được tám cái tên. Tôi ngạc nhiên và đọc to những tên này. Cô bé tự hào chìa cho bất cứ ai đi qua xem báu vật của cô.

Tôi nghĩ rằng công việc của Celina đến đó đã kết thúc, nhưng tôi đã phải ngạc nhiên một lần nữa.

Cô bé tìm một chỗ yên tĩnh ở phòng bên cạnh. Ở đó Celina bắt đầu dùng bút màu tô tất cả các chữ cái giống nhau. Tôi yên lặng ngồi xuống cạnh cô bé và xem cô bé tô. Tôi nhận ra hệ thống sắp xếp của cô bé và hồi hộp chờ xem cái gì sẽ diễn ra. Và đúng thế! Sau khi cô bé đã tô màu tất cả các tên, cô bé đã khoe với tôi kết quả của mình. „Chữ cái này (e) rất hay được tô, và chữ cái này (n) cũng vậy, còn chữ cái này (c) ít khi được tô ...!“

Tôi chăm chú lắng nghe cô bé và nghĩ: „Thật đúng là một thành tích!“

Và sau đó tôi cũng được phép viết thêm tên của tôi vào...

Katharina B., Cô nuôi dạy trẻ

Trích từ Kế hoạch giáo dục:

„Khái niệm giáo dục dùng làm cơ sở cho kế hoạch giáo dục có định hướng theo ý tưởng tự giáo dục. Giáo dục được nhận thức là một quá trình tổng thể, bao trùm mà quá trình này ứng dụng cho toàn bộ sự phát triển của con người trong cách nhận thức, suy nghĩ và hành động khác nhau của họ. Giáo dục theo đó sẽ bao gồm nhiều hơn là học“.

Quan điểm giáo dục nào là cơ sở cho kế hoạch giáo dục của bang Sachsen?

Điều này cần phải được minh họa bằng hoàn cảnh chơi của Celina.

Mỗi một đứa trẻ ngay từ đầu luôn cố gắng để nhận thức về môi trường bằng sức lực riêng, với chiến lược và phương tiện riêng của mình để tiếp xúc với nó và thu thập kinh nghiệm: Chúng ta đã thấy, Celina đã liên hệ với các vị phụ huynh mới đến như thế nào và đã yêu cầu họ viết cho cô tên của họ. Trẻ em học với ý chí riêng và qua đó phát triển. Không phải Celina bị đòi hỏi phải làm việc này, cô bé hành động từ động cơ và ý thích riêng của cô.

Celina nắm giữ, như mỗi một đứa trẻ, những khả năng nhận biết toàn diện, mà những khả năng này đã giúp cô bé thích nghi được với thế giới sống của mình để tìm hiểu nó và làm cho nó trở nên có ích cho mình. Celina nhận biết được các phụ huynh có thể giúp cho dự định của mình vì họ biết viết. Trong khi bận rộn với các chữ cái, ở Celina đã xuất hiện nhu cầu sắp xếp những cảm giác mà những cảm giác này lúc đầu hiện ra không rõ ràng và hỗn loạn. Với nhu cầu này thì việc để cho các phụ huynh viết tên của họ đối với Celina là chưa đủ. Cô bé đã ngồi ở một chỗ yên tĩnh và bắt đầu sắp xếp các chữ cái theo trật tự riêng của mình. Ngay ở đây cho thấy rõ trẻ em trong khi phát triển sẽ làm nên những thành tích xuất sắc mà những thành tích này các em đã đạt được với phương thức riêng của mình.

Ở đây cô bé đã sử dụng những tiềm năng và khả năng của cô đã có từ trước, trong trường hợp này việc viết ra các chữ cái, sự sắp xếp các đồ vật và giao tiếp. Celina bây giờ có khả năng liên kết những khả năng này cho dự định của

bé: Thí dụ cô bé có thể nhận biết rằng trong một cái tên có chứa đựng các chữ cái riêng lẻ ở những số lượng khác nhau và phát triển một hệ thống trật tự riêng.

Trẻ em, như Celina, cần được phép sờ nắn và quan sát các đồ vật lâu như các em cần theo đúng nghĩa của từ để có thể hiểu rõ về chúng. Vì vậy cần phải có nhiều cơ hội để khám nghiệm đồ vật và hiểu rõ ý nghĩa của chúng. Để làm điều này trẻ em cần có một môi trường học xung quanh thật sinh động. Mỗi đứa trẻ đắm mình trong vốn kiến thức sâu tới đâu còn phụ thuộc một phần vào thời gian mà đứa trẻ có để tìm hiểu, và phụ thuộc vào những người lớn có vai trò cốt yếu trong việc cùng quyết định những kiến thức nào trẻ em có thể lĩnh hội được.

Celina được hưởng sự tin cậy của cô nuôi dạy trẻ để có thể tự do vận động, cô bé đã có đủ thời gian và vật liệu cho dự định của mình và đã nhận được sự ủng hộ qua sự nhảy bèn của cô nuôi dạy trẻ để nhận ra quá trình học hỏi hoàn toàn riêng của Celina. Mỗi một đứa trẻ có thể nhận biết được những khả năng biểu hiện của mình và có thể tiếp tục phát triển được hay không, và trẻ nhỏ với „hàng trăm ngôn ngữ“ của mình có học về thế giới, về những người cùng sống và hiểu về bản thân mình hay không, điều này hoàn toàn phụ thuộc vào người lớn.

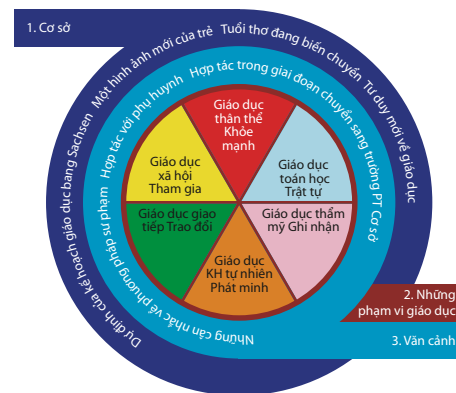
Celina ở đó có được kinh nghiệm về niềm vui, hạnh phúc và sự mãn nguyện. Cô bé cho mỗi người đi qua xem „vật báu“ của cô. Cô bé tìm được ý nghĩa của việc làm của mình và của những thứ xung quanh cô. Trên cơ sở này, những việc làm và các đồ vật mang lại cho Celina ý nghĩa chủ quan, có nghĩa là ý nghĩa cá nhân và như vậy có thể dễ dàng đi vào vốn kiến thức riêng của cô bé hơn.

Tất cả trẻ em phát triển sự nhận diện riêng của mình trong khi tranh luận với những trẻ em khác và với người lớn, với các đồ vật của thế giới xung quanh mình và qua trao đổi lẫn nhau, các em bổ sung thêm những khả năng của những trẻ em khác vào những khả năng riêng của mình. Để có một sự phát triển toàn diện, tất cả trẻ em cần phải được người lớn đánh giá đúng và tôn trọng, và họ giống như cô nuôi dạy trẻ của Celina phải có khả năng ngạc nhiên, chăm chú lắng nghe và thừa nhận thành tích của trẻ nhỏ. Cần thiết phải có những người lớn có niềm vui và sự cởi mở trước những việc làm của trẻ. Hành động mang tính chất giáo dục theo tinh thần chung này ủng hộ trẻ em trong quá trình tự giáo dục và tạo điều kiện cho trẻ, như ở Celina, thực hiện được những ý tưởng và kế hoạch của mình.

Mỗi một phạm vi giáo dục sau phân dẫn dắt mang tính chuyên môn được mô tả bằng các khái niệm chủ đạo, do đó những khái niệm chủ đạo này được sắp xếp theo những đề tài thực tế cụ thể. Ngay cả khi kế hoạch giáo dục mô tả các phạm vi giáo dục một cách tách biệt thì không thể được nhìn nhận tách rời những phạm vi này trong sinh hoạt giáo dục hàng ngày, vì sự phát triển của trẻ diễn ra một cách toàn diện. Các qui trình giáo dục luôn đồng thời liên quan với những phạm vi khác, mà điều này không có nghĩa là trong mỗi một hoàn cảnh sinh hoạt mỗi một phạm vi giáo dục đều được nhận biết ở cùng một mức độ giống nhau. Sự phong phú của hoàn cảnh học tập sẽ lại hủy bỏ cái về không cân bằng này. Những thí dụ tiếp theo sẽ minh họa cho điều này.

Kế hoạch giáo dục của bang Sachsen được xây dựng như thế nào?

Đồ thị tiếp theo thể hiện các chương Cơ sở, Những phạm vi giáo dục và Những bối cảnh của Kế hoạch giáo dục. Kế hoạch giáo dục của bang Sachsen diễn tả sáu phạm vi giáo dục (giáo dục thân thể, giáo dục xã hội, giáo dục giao tiếp, giáo dục thẩm mỹ, giáo dục khoa học tự nhiên và giáo dục toán học).

Làm nguội thức ăn bằng quạt máy Giáo dục trong bữa ăn trưa - với Luis, hai tuổi

Trích lục kế hoạch giáo dục:

„Người lớn không bị tước đi trách nhiệm của mình nếu giáo dục được quan niệm là tự giáo dục và là sự chủ động tự hành động của một đứa trẻ. Ngược lại: thế giới sống của các em bé gái và các em bé trai và những kinh nghiệm mà các em đã trải qua sẽ khắc sâu vào nhận thức của mỗi bản thân.“

Đó là một ngày tháng Bảy nóng nực. Đám trẻ tụ tập quanh bàn để ăn trưa. Món bột lúa mạch bốc hơi nghi ngút trong những cái bát. Luis vừa đặt bát bột xuống. Rất thận trọng, tay duỗi thẳng và với vẻ mặt nghiêm trang cậu bé xúc một thìa bột vào đĩa của cậu. Một số trẻ khác bắt đầu thổi vào đĩa của mình. Luis ăn thử và ngay lập tức đặt thìa của cậu sang một bên với nhận xét: „Thức ăn còn nóng“. Paul, bạn của cậu bé cũng bắt chước cậu.

Luis ngồi thật yên lặng và ánh mắt của cậu bé di chuyển đến chiếc quạt máy ở trên sàn nhà, chiếc quạt đang mang đến cho bọn trẻ một chút mát mẻ trong ngày nóng nực này. Cậu bé thích thú nhìn quạt máy quay tròn một lát.

Bất ngờ Luis đứng dậy và bung đĩa bột của mình một cách thận trọng bằng cả hai tay đến chỗ chiếc quạt máy. Cậu bé đứng trước quạt máy và nhìn xuống nó. Cô nuôi dạy trẻ tò mò hỏi: „Cháu làm gì đấy?“

Luis trả lời: „cháu làm nguội thức ăn“ và qui xuống. Cậu bé đã ngồi trong tư thế này một mình một lúc, nhưng không lâu. Lisa và Paul cũng mang đĩa của các em đến. Cả các em cũng muốn làm nguội thức ăn.

Trong hoàn cảnh thường ngày này Luis đã thấy được rằng ý tưởng làm nguội đồ ăn bằng quạt máy của cậu bé đã được nắm bắt ngay.

Cậu bé không những chỉ thấy sự công nhận từ phía các trẻ khác mà còn rút ra được kinh nghiệm là có thể đóng góp cho nhóm trẻ và được nhóm trẻ công nhận (giáo dục xã hội). Những sự kiện và hoạt động chung kiểu này của trẻ em sẽ tạo ra những cơ hội để giao tiếp, cả bằng lời nói („cần phải làm nguội“) hoặc bằng các hành động (Paul cũng làm như cậu bé) – (giáo dục giao tiếp).

Lúc Luis đứng dậy để làm nguội đồ ăn của mình, cậu bé không có ý vi phạm phong tục phổ biến khi ngồi bàn ăn.

Cậu bé muốn ăn Và chọn một cách làm nguội thức ăn rất có hiệu quả đối với cậu.

Cậu bé đảm nhận trách nhiệm thỏa mãn những nhu cầu thiết yếu của mình (giáo dục về thể chất). Bằng việc cô nuôi dạy trẻ cho phép cậu bé hành động, cậu bé đã tìm được một cách sử dụng quạt máy đáng kinh ngạc. Cậu bé đã có cơ hội để kiểm tra các qui trình vật lý, suy nghĩ trong mối quan hệ được khuyến khích (giáo dục về khoa học tự nhiên). Luis tìm hiểu và phát hiện thế giới xung quanh mình với tất cả các giác quan: nghe, nhìn, sờ...(giáo dục về thẩm mỹ).

Cậu bé Luis hai tuổi đã có khả năng lấy thức ăn vào đĩa của mình và đồng thời đương đầu được với số lượng và trọng lượng. Khi vận chuyển đĩa ăn cậu bé phải cân đối trọng lượng cơ thể và đánh giá được lượng sức cần thiết để làm việc này (giáo dục thân thể, giáo dục toán học và giáo dục khoa học tự nhiên).

Sự quan sát chi tiết này cho thấy, Luis đã rút ra được những kinh nghiệm học tập phong phú nào và các lĩnh vực giáo dục được miêu tả đứng trong mối quan hệ toàn diện như thế nào - Giáo dục trong khi ăn trưa!

Giấy trang kim nhiều màu Làm thí nghiệm với vật liệu – do Luca phát minh, ba tuổi

Mùa hè vừa qua chúng tôi được bà N., mẹ của Lisa, cho những tấm giấy trang kim có nhiều màu sắc khác nhau. Chúng tôi rất mừng vì có thể cung cấp cho các em làm vật liệu.

Các em nhỏ thú vị thăm dò trước tiên các đặc điểm của giấy: có thể uốn chúng như thế nào? Thực ra có cắt được chúng không? Sờ bề mặt của chúng thấy thế nào? Có nhìn xuyên qua được không? – Có nhiều những câu hỏi mà các em nhỏ tò mò tìm lời giải đáp...

Ngay sau đó một lúc chúng tôi đã chỉ còn nghe thấy các em rất thích thú nói xen lẫn nhau và hăng hái thảo luận: „Xem kia, tớ nhìn thấy tất cả đều màu đỏ!“ – „Và tớ tất cả màu xanh!“

Cùng chiều hôm đó các em nhỏ đã dán giấy trang kim nhiều màu lên cửa sổ của chúng tôi và với mỗi một giấy trang kim màu chúng tôi cùng nhau chứng kiến những vệt màu xuất hiện trên sàn nhà của mình.

Vài ngày sau... Lúc đó là 14 giờ 45 phút, mặt trời mùa đông xuống rất thấp đang rọi nhấp nháy chiếu sáng qua khung cửa sổ nhiều màu sắc của chúng tôi.

Một vài em nhỏ còn đang ngồi bên bàn ăn quà chiều... Luca đã xong và đứng dậy. Cậu bé lấy một chiếc ghế, đặt nó lên chiếc thảm trước cửa sổ và ngồi xuống. Nhưng tại sao cậu bé lại ngồi quay lưng lại cửa sổ? Cậu bé không quan tâm lắm đến bản thân những tấm giấy trang kim. Mà thay vào đó cậu bé say mê quan sát những vệt ánh sáng mang màu sắc trên sàn nhà. Một lúc sau cậu bé đứng dậy đi lấy một vài

miếng gỗ ghép hình và dùng nó lắp vào những hình thể đang phát sáng. Cậu bé định làm gì? Tiếp đó cậu bé lại ngồi xuống ghế và xem xét kết quả việc làm của cậu. Cậu bé cứ lặp đi lặp lại việc đó nhiều lần. Tôi lúc đầu ngạc nhiên nhưng rất thích thú ngắm nhìn cậu bé và tìm cách để hiểu được chủ ý hành động của cậu.

Tới lúc đó đã là 15 giờ 15 phút; các em nhỏ từ các nhóm khác đến thêm. Không em nào quấy rầy cậu bé nhưng một số em hỏi hớp nhìn cậu. Sau mười lăm phút Luca và cô bạn gái Nora nhận định thật đáng ngạc nhiên rằng những hình thể có màu sắc đã bị chuyển dịch. Chúng tìm cách giải thích hiện tượng này và Nora qui trách nhiệm cho mặt trăng vừa hiện ra trên bầu trời “Vì nó đã đẩy mặt trời đi”. Nhưng điều này không làm cho cả hai bạn tâm đắc, vì những vệt màu sắc trên sàn nhà lần nào cũng được sử dụng làm đường cao tốc được thấp sáng cho ô tô chạy!

Thật là nhiều màu sắc! Những màu sắc của giấy trang kim đã đem lại điều gì? Với sự cung cấp giấy của bà N. các em nhỏ đã nhận được vật liệu mà những vật liệu này không những đã

Trích lục Kế hoạch giáo dục:

„Con người khi khám phá những cái mới thường đối diện với những thứ đã bị hạn chế trong câu hỏi nhưng trong quá trình nghiên cứu lại đưa ra nhiều những câu hỏi mới. Ở trẻ em cũng như vậy, vì trẻ em hiếu kỳ và muốn rút ra kinh nghiệm riêng với các yếu tố và hiện tượng từ tự nhiên, văn hóa và tôn giáo trực tiếp xung quanh.“

làm cho các em trở nên

„Tớ nhìn thấy tất cả màu đỏ“, „Tớ nhìn thấy tất cả màu xanh“... một điểm xuất phát cho nó đã nhanh chóng được tìm thấy. Những ý tưởng ở trẻ em phát triển như thế đó mà cả cô nuôi dạy trẻ lẫn bà đã N. đã không thể nhìn thấy trước được những ý tưởng này.

Cơ sở để trẻ em tìm tòi và nghiên cứu là việc các em được tự do tiếp xúc với vật liệu. Để được độc lập khám phá vật liệu và kỹ thuật trang trí trẻ em cần phải có không gian tự do để thí nghiệm và bên cạnh đó cũng có thể học hỏi được cách sử dụng thích hợp. Qua việc khảo sát giấy trang kim đã xuất hiện mối quan tâm của trẻ đến các hình thể có màu sắc trên sàn nhà. Vài ngày sau những vệt ánh sáng mang màu sắc đã khuyến khích mối quan tâm của trẻ. Những hình thể có màu sắc trên sàn nhà đã được lắp với những mẫu gỗ ghép hình và các em nhỏ nhận biết tia ánh sáng chiếu biến đổi cũng làm biến đổi những hình thể (giáo dục toán học và giáo dục thẩm mỹ). Đồng thời, những cuộc chuyện trò của trẻ về sự việc cũng quan trọng, vì các cuộc chuyện trò

này sẽ tạo điều kiện cho trẻ kết nối những hiểu biết và suy nghĩ đã có sẵn.

Tuy nhiên trước hết không chỉ là việc mô tả „đúng” hay „sai” về các hiện tượng từ môi trường xung quanh các em nhỏ, mà là một sự mô tả với các khái niệm từ kinh nghiệm riêng đã có từ trước của các em. Từ những vệt sáng mang màu sắc trên sàn nhà và những mẫu gỗ ghép hình được đặt lên đã có thể xuất hiện một „đường cao tốc được thắp sáng”, việc các hình thể mang màu sắc bị chuyển dịch thuộc về trách nhiệm của mặt trắng đã nhỏ lên (giáo dục xã hội, giáo dục giao tiếp, giáo dục khoa học và giáo dục thân thể). Nếu trẻ em cần phải đi tìm lời giải thích riêng thì việc người lớn đứng về phía trẻ, khuyến khích và tạo điều kiện để trẻ có đủ thời gian cho những thí nghiệm của mình sẽ rất quan trọng. Trẻ em, giống như một nhà khoa học đang nghiên cứu, như vậy bước vào một thế giới mới. Các em sẽ rút ra những luận đề và giả thuyết („vi mặt trắng đẩy mặt trời đi”), và sẽ thẩm tra sự đúng đắn của chúng và trên cơ sở đó lại có thể rút ra được những luận đề mới.

Qua việc các cô nuôi dạy trẻ và cả bà N. tham gia tìm hiểu những chủ đề thay đổi của trẻ, họ đã tạo điều kiện cho trẻ cùng với họ bằng những thí nghiệm mới để tìm thấy lời giải thích. Thí dụ thử tia ánh sáng qua giấy trang kim trên nhiều phương diện khác nhau, vẽ lên giấy trang kim và dán giấy lên, treo giấy trang kim trong phòng và chia sẻ phòng học với nhau...

Khám phá thế giới Tòa lâu đài – được Karl, bốn tuổi, tạo nên

Nhóm trẻ hoạt động não nhiệt: Elsa trang trí các đồ gỗ trong phòng với những viên đá bằng thủy tinh – Laura, Paula và Caroline đặt những trang giấy vẽ xuống sàn nhà và hăng hái vẽ. Có thể nhìn thấy những cô công chúa, những bông hoa và những ông mặt trời mang màu sắc sặc sỡ. Ở phòng ngoài một số trẻ dưới sự chỉ huy của Felix đang chiếm đóng một lâu đài bằng những chiếc ghế, những mẫu ghép hình bằng bọt biển và tất cả các đồ vật khác và bảo vệ nó trước những kẻ xâm lấn tưởng tượng. Những buổi đi thăm quan tòa lâu đài lớn ở ngoại ô thành phố dường như đã để lại trong các em nhỏ những ấn tượng sâu sắc. Karl đi lại lảng xăng có vẻ không rõ ràng giữa các nhóm trẻ riêng biệt và mừng ra mặt khi một lúc sau được đi ra vườn.

Ở bên ngoài tôi lại gặp cậu bé: em ngồi bên hố đựng cát cho trẻ chơi với những chiếc xô nhỏ và một chiếc hộp với những viên phấn màu rất to. Cậu bé vất vả nạo những viên phấn ra một cái chao lọc chèn để những bụi phấn nhỏ xíu rơi xuống chiếc xô nhỏ –

màu hồng, màu xanh da trời, màu xanh lá cây, màu vàng, màu tím và màu cam. Cậu bé hầu như không hề biết tôi đã ngồi xuống bên cậu. Cậu bé nạo, khịt mũi và trán thỉnh thoảng nhăn lại khi hai bàn tay bé nhỏ của cậu bị tuột. Tôi chăm chú nhìn cậu bé một lúc lâu. Chiếc xô nhỏ đầy dần lên. „Cháu định chế tạo màu phải không?” tôi hỏi. Karl chỉ lắc đầu, cậu bé không hề có thời gian để nói chuyện với tôi...

Sau đó – Karl mang chiếc xô nhỏ đến chỗ có một đồng cát lớn trong ngăn đựng cát cho trẻ chơi và sau đó chăm chú rắc những bụi phấn nhiều màu lên trên. Những đường tròn hồng, những vạch xanh lá cây và xanh da trời, những vết tím và vàng và những miếng bông màu cam xuất hiện. „Một tòa lâu đài”, cậu bé nói với tôi.

Trích dẫn từ kế hoạch giáo dục:

„Khái niệm „thẩm mỹ” thường hay được dùng trong mối liên hệ với những vẻ đẹp lý tưởng, nhưng nó cũng chỉ dẫn về khả năng cảm nhận và những chức năng của nó. Trong ý nghĩa rộng, khái niệm này chứa đựng sự hài hòa trong tự nhiên và nghệ thuật và sự hòa hợp của khả năng thưởng thức của một con người. Ở các bé gái và các bé trai điều này được thể hiện ở thí dụ, họ suy nghĩ trong các bức tranh vẽ và muốn biểu hiện những ý tưởng này theo óc thẩm mỹ.”

Nhiều những ấn tượng mới mẻ khi đi thăm quan lâu đài đã kích thích những ý tưởng, sự tưởng tượng và những hoạt động hoàn toàn khác nhau ở các em nhỏ ở lớp này. Như chúng ta đã có thể quan sát, những gì đã được nhìn

thấy trong khi chơi đã được xử lý khác nhau như thế nào. Mỗi một em nhỏ chế biến những kinh nghiệm đã thu thập được bằng trí tưởng tượng của riêng mình. Tuy thế các em phối hợp một chủ đề quen thuộc và như vậy cả kiến thức đã có sẵn với một chủ đề mới và những nội dung mới có được từ chuyến đi thăm quan lâu đài bằng các phương thức khác nhau. Việc xử lý khác nhau này được phản ánh trong các hình thức thể hiện khác biệt và sáng tạo ở các em nhỏ; thí dụ ở sự trang trí bằng vật liệu và các đồ vật (thí dụ những viên đá bằng thủy tinh) hoặc khi nhập vào vai các nhân vật (công chúa, kỵ sĩ). Qua việc trao đổi với nhau, thí dụ trong khi „bảo vệ” thành trì, các em không chỉ trao đổi những kinh nghiệm đã thu thập được mà còn cả những kiến thức đã có từ trước và mở rộng những kiến thức này dưới hình thức chơi.

Karl có cát, những viên phấn màu – và một cái sàng nhà bếp nhỏ cũ để lọc. Và cậu bé có „những bức tranh” là báu vật kinh nghiệm mà cậu ta đem theo: từ những điều đã trải qua ở nhà, ở chỗ ông bà và tất nhiên cũng từ những hoạt động chung với các bạn và với cô nuôi dạy trẻ ở trường trông trẻ. Dựa trên cơ sở này cậu bé đã thụ lý chủ đề tòa lâu đài trên phương diện cá nhân. Cậu bé phân loại những viên phấn theo màu sắc (giáo dục thẩm mỹ).

Cậu bé đã tính toán cho mình số xô nhỏ, đủ bằng số phấn màu (giáo dục toán học), và cậu bé đã chịu chấp nhận sự vất vả (giáo dục thân thể và giáo dục xã hội), để cùng với các phụ liệu chế tạo ra bụi phấn màu: có chủ đích, kiên trì và tập trung cao độ. Với những từ „một tòa lâu đài” cậu bé đã cho thấy cậu đã tự hào và hài lòng với việc làm của mình như thế nào.

Chúng tôi ngạc nhiên về Karl. Một tòa lâu đài mới, khác lạ đã xuất hiện.

Các bối cảnh

Ở các trang trên với các thí dụ từ hoàn cảnh sinh hoạt thường ngày của trẻ em, quan điểm giáo dục của kế hoạch giáo dục bang Sachsen và những phạm vi giáo dục được nêu trong Kế hoạch giáo dục đã được giới thiệu. Có thể bạn đọc sẽ có ấn tượng rằng giáo dục trẻ em hoàn toàn chỉ diễn ra một cách tự thân vận động, chỉ xuất phát từ trẻ em và người lớn hoạt động ít. Thực tế có đúng như thế không?

Câu trả lời của câu hỏi này sẽ dẫn chúng ta đến chương 3 của Kế hoạch giáo dục của bang Sachsen, trong đó đặc biệt đề cập đến những nhiệm vụ được giao của các cô nuôi dạy trẻ trong các trường trông trẻ và các trường chăm sóc trẻ. Theo đó, nhiệm vụ chính của các chuyên gia sư phạm là tạo điều kiện cho các quá trình tự chủ động học của trẻ em, qua việc họ quan sát và cung cấp tư liệu về các quá trình giáo dục, tạo ra những điều kiện khung phù hợp, ra những quyết định mang tính chất phương pháp sư phạm cũng như hợp tác với tất cả những người tham gia vào quá trình giáo dục.

Quan sát và diễn đạt

Cơ sở của công việc giáo dục là sự quan sát quá trình giáo dục ở trẻ. Khi quan sát thì lý do chính ở đây không phải là câu hỏi trẻ em có nắm giữ các kỹ năng cụ thể và những kỹ năng này có phù hợp với lứa tuổi của các em không. Mà ở đây đề cập đến nhiều hơn là việc quan sát mang tính thừa nhận và đánh giá cao mà trong khi quan sát nhận thức được những tiềm năng, những mặt mạnh và quá trình phát triển riêng của từng em nhỏ.

Ngay cả khi có nhiều hình thức quan sát khác nhau, những hình thức này cũng chỉ theo đuổi mục đích để nhận biết và nắm bắt được các chủ đề và những mối quan tâm của các em nhỏ. Trong kết quả của nhận thức không xuất hiện các kết quả thử nghiệm phụ thuộc vào hoàn cảnh, mà đối với mỗi đứa trẻ xuất hiện những mẫu chuyện học hỏi khác nhau trong bối cảnh sinh hoạt thường ngày. Cô nuôi dạy trẻ như vậy có thể nhận biết và khuyến khích được các quá trình phát triển cá nhân.

Để hiểu được những bước phát triển của trẻ và có thể hiểu được tốt hơn quá trình giáo dục của một đứa trẻ, điều quan trọng là các cô nuôi dạy trẻ áp dụng phương pháp cung cấp tư liệu. Sự quan sát tạo cơ sở cho việc trao đổi liên tục giữa các cô nuôi dạy trẻ với nhau, với các trẻ em cũng như với phụ huynh của trẻ. Có nhiều hình thức thích hợp để cung cấp tài liệu về các bước phát triển của trẻ. Thí dụ có thể ghi lại thành các câu chuyện những biểu hiện và hành động của trẻ em, các bức vẽ hoặc các bộ ảnh chụp cũng

như các sản phẩm của trẻ. Sự trao đổi với nhau ở đây sẽ mở ra cơ hội cho tất cả những người tham gia được biết trẻ em nhận biết thế giới như thế nào và cho trẻ em cơ hội để nói về những việc làm và các hình thức biểu hiện riêng của mình.

Việc trao đổi cùng nhau như vậy tạo cơ sở giúp đỡ sự phát triển của trẻ.

Các điều kiện khung cho quá trình giáo dục trẻ được thiết lập và xây dựng trên cơ sở:

- Trang trí các gian phòng với ý thức khuyến khích việc giáo dục,
- Sắp xếp sinh hoạt thường ngày trong đó cho phép trẻ em có đủ thời gian, không gian tự do và tự lập, và
- Công tác giáo dục có phương pháp đa dạng của cô nuôi dạy trẻ nhằm khuyến khích hoạt động riêng của trẻ, hỗ trợ cho những quá trình giáo dục và điều chỉnh cuộc sống chung trong một nhóm các em nhỏ.

Việc cô nuôi dạy trẻ quan sát và ghi lại một chuỗi hành động của Celina trong khi chơi hàng ngày đã cho chúng ta thấy, cái gì quan trọng đối với Celina lúc đó. Có thể giúp đỡ gì Celina trong quá trình giáo dục tiếp theo? Celina thường bận rộn với cái gì lúc ở nhà? Những câu hỏi như thế và tương tự giúp cô nuôi dạy trẻ rút ra yêu cầu mới đối với Celina qua đối thoại trực tiếp với phụ huynh, thí dụ các vật dụng như chiếc máy chữ ở

Những điều kiện

phòng bên cạnh, hộp các con dấu in, các tờ báo và sách truyện hoặc những phòng học thí dụ như thư viện, tìm các chữ cái đầu ở nơi đang có mặt (A như Apotheke – hiệu thuốc)

Khi lựa chọn các vật liệu và không gian hoạt động, cô nuôi dạy trẻ đoán rằng Celina quan tâm đến các chữ cái.

Nhưng cũng có thể nghĩ rằng cô bé quan tâm đến các màu sắc và hình thể. Vật liệu sẽ được cung cấp bổ sung thêm. Cô bé sẽ tự quyết định về việc sử dụng vật liệu được cung cấp.

Hành động mang tính phương pháp sư

Việc học bắt đầu diễn ra từ khi còn nhỏ trong khi chơi. Đối với trẻ em đó là việc làm với một ý nghĩa riêng mà chưa phân biệt theo nghĩa của một „sự nghỉ ngơi“ hoặc „giải trí“ với công việc hoặc hoạt động giáo dục. Chơi là một hoạt động nhận thức chính của trẻ em chính là một hình thức học toàn diện nhất. Chơi mang đến cơ hội để tự chủ động và tự tổ chức tìm hiểu, để chinh phục cũng như để thí nghiệm. Đối với trẻ em chơi là sự chủ động phân tích và nhận biết môi trường xã hội, không gian vật chất và tự nhiên xung quanh. Trong công việc trẻ thực hiện các chủ đề với nhiệt huyết cao và thí nghiệm với các vai trò và các vật liệu, học cách lên kế hoạch cho các qui trình, thực hiện các dự định và trao đổi về những điều đã diễn ra. Qua đó trẻ em thu được những năng lực then chốt (thí dụ năng lực đồng đội, năng lực giải quyết vấn đề, năng lực giao tiếp), mà những năng lực này các em cần có khi bắt đầu đến

trường và trong cuộc sống tiếp theo của mình.

Trong khi chơi các em làm quen với giới hạn và nguyên tắc, học cách thỏa thuận về chúng, tự tuân thủ và chú ý đến việc tuân thủ chúng.

Bên cạnh chơi, trẻ em còn có những hình thức học khác. Trong các hoạt động theo chủ đề thí dụ trẻ dưới hình thức chơi có thể học cách theo đuổi những thách thức riêng, thể hiện những quan tâm riêng của mình, cùng dự thảo và sắp xếp các hoạt động và tham gia vào các quyết định. Ngay cả ở một hoạt động theo chủ đề cô nuôi dạy trẻ không đưa ra trước cách giải quyết mà cô chỉ giúp đỡ, dẫn dắt các em nhỏ học hành động trong các hoàn cảnh mà các em trải qua mà trong đó các em có thể áp dụng những gì đã học được và có thể xây dựng các mối quan hệ.

Trẻ em dưới hình thức này không chỉ học được các phương pháp để nắm bắt kiến thức mà còn được luyện tập việc hợp tác với nhau và việc chấp nhận những ý kiến khác nhau.

Phụ huynh là những người quan trọng nhất trong cuộc sống của trẻ. Họ là những đối tác giao tiếp đầu tiên và là những người mà trẻ em xây dựng quan hệ thân thiết nhất.

Sự gắn bó này mang đến cho trẻ em sự an toàn và sự bảo vệ.

Chỉ trên cơ sở này mà trẻ có thể học được từ ngày đầu tiên ra đời và thu thập được những kinh nghiệm mà những kinh nghiệm này sau này sẽ được các em mang theo đến nhà trẻ và liên tục mở rộng. Ở đây điều quan trọng đối với trẻ là việc có thể xây dựng quan hệ với một người chăm sóc mới và gia đình và trường trông trẻ cùng nhau đảm nhận trách nhiệm đối với sự phát triển của trẻ. Để có thể sắp xếp thành công các quá trình chuyển đổi, việc quan trọng là những người tham gia vào quá trình giáo dục có mong muốn và cùng bố trí hợp tác giáo dục. Ngày đầu tiên đi nhà trẻ hoặc ngày đầu tiên đi học là những sự kiện có một ý nghĩa lớn trong đời một đứa trẻ.

Ngay cả khi phạm vi kinh nghiệm phải được mở rộng cùng với độ tuổi ngày càng tăng của trẻ em thì việc chuẩn bị đi học không phải đến tận năm học mẫu giáo cuối cùng mới được bắt đầu. Chuẩn bị cho trẻ em đi học có nghĩa đặc biệt là chủ động bố trí sự chuyển trẻ từ cơ sở trông trẻ sang trường phổ thông cơ sở. Để bước chuyển đổi này thành công, các cô nuôi dạy trẻ, cô giáo của trường phổ thông cơ sở phải trao đổi với nhau về những điều họ mong đợi và cùng có quyền góp phần bố trí sự chuyển đổi như nhau. Cùng có quyền như nhau để bố trí sự chuyển đổi có nghĩa thí dụ như đối với trẻ em

- Làm quen với các phòng học và phòng sinh hoạt mới,
- Xây dựng những quan hệ mới
- Có thể áp dụng được những kiến thức đã tiếp thu được và những năng lực then chốt,

Đối với những người lớn:

- Nhận biết diễn biến phát triển của trẻ em và thêm vào đó duy trì việc trao đổi mang tính chất hợp tác,
- Xây dựng trên cơ sở đó để tìm ra được các chủ đề của trẻ em nhằm đi đến bố trí sắp xếp những hoạt động chung theo chủ đề.

Kế hoạch giáo dục của bang Sachsen được hiểu không chỉ là cơ sở hoạt động của các chuyên gia sư phạm trong các cơ sở trông trẻ và chăm sóc trẻ mà còn giúp đỡ cho phụ huynh định hướng để nhận thức được trách nhiệm giáo dục chung và thực hành hợp tác giáo dục.

Việc thực hiện kế hoạch giáo dục của bang Sachsen có nghĩa là gì?

- Trẻ em ngày càng được phép tự đảm nhận trách nhiệm đáp ứng những nhu cầu thiết yếu của mình.
- Trẻ em được cung cấp không gian tự do, thời gian và đầy đủ các cơ hội để chơi.
- Các mục đích của công tác giáo dục được diễn tả dựa trên cơ sở quan sát cá nhân riêng từng em và các nhóm trẻ.
- Trên cơ sở cung cấp tư liệu, những buổi nói chuyện thường xuyên với phụ huynh sẽ đề cập đến trạng thái phát triển, những quan tâm và nhu cầu của trẻ.
- Bố trí môi trường cho trẻ em sao cho mỗi em nhỏ có thể theo đuổi được nhu cầu học tập của mình và được thử thách.
- Trẻ em cùng quyết định trong sinh hoạt hàng ngày và đảm nhận trách nhiệm cho quyết định này.
- Chuẩn bị đi học được hiểu là học mà việc này bắt đầu từ lúc mới ra đời.
- Sẵn sàng cộng tác làm việc với tất cả những người tham gia vào quá trình giáo dục.

Cơ quan phát hành:

Bộ Văn hóa và thể thao Bang Sachsen Phòng 36 Chăm sóc trẻ ban ngày và các nghề xã hội Carolaplatz 1, 01097 Dresden Điện thoại: +49 351 5642526 E-Mail: info@smk.sachsen.de www.bildung.sachsen.de

Cuốn sách này được nhóm công tác của Bang về hợp đồng giáo dục biên soạn với sự tham gia của: Ruth Beyer, Phụ trách nhà trẻ Martinstraße, Chemnitz; Madleine Ehrlich, Phụ trách nhà trẻ „Sörnewitzer Kinderwelt e. V.“, Coswig; Maria Hackel, Tư vấn chuyên môn, Sở Thanh thiếu niên Leipzig; Bärbel Höhne, Phụ trách nhà trẻ „Knirpsenland“, Meißen; Brigitte Kittel, Tư vấn chuyên môn của Solidar-Sozialring GmbH, Zwickau; Dr. Susanne Kleber, cán bộ khoa học, Khoa khoa học giáo dục, TU Dresden; Beate Nobis, Phụ trách nhà trẻ „Kinderhaus Leubnitz e. V.“, Dresden; Angelika Scheffler, Tư vấn chuyên môn, Sở Thanh thiếu niên của Bang; Ina Schenker, cán bộ khoa học, Ev. Hochschule für Soziale Arbeit Dresden (FH); Brigitte Wende, Giám đốc sở, Bộ Văn hóa và thể thao Bang Sachsen; Marion Wolf, Phụ trách nhà trẻ „Mäuseburg“, Waldkirchen; Eike Zwinzscher, Phụ trách nhà trẻ „Pusteblume“, Frankenberg và với sự hỗ trợ của nhà trẻ „Mäuseburg“, Waldkirchen, nhà trẻ „Sörnewitzer Kinderwelt e. V.“, Coswig; nhà trẻ „Pusteblume“, Frankenberg, nhà trẻ Lichtenstein

Ban biên tập: Marie-Luise Spiewok, Chuyên viên, Bộ Xã hội và bảo vệ người tiêu dùng Bang Sachsen

Hiệu đính: Rahel von Wroblewsky

Trang trí: Tania Miguez, Jens Klennert

Đồ họa: Denny Winkelmann

Bản in: Ö Grafik, Dresden

Ảnh: Nhà trẻ Frankenberg, Nhà trẻ Waldkirchen, Nhà trẻ Coswig

Số lượng xuất bản: 2700 cuốn

In tại: Xưởng in Thieme, Meißen

Nộp lưu chiểu: Tháng 2. 2007,
Tái bản không thay đổi 2011

Bản in này có thể nhận được miễn phí tại: Zentraler Broschürenversand der Sächsischen Staatsregierung Hammerweg 30, 01127 Dresden
Telefon: +49 351 2103671
hoặc +49 351 2103672
Telefax: +49 351 2103681
E-Mail: publikationen@sachsen.de
www.publikationen.sachsen.de